

Yttrande angående dagens och framtidens utmaningar på konnektivetsområdet (Fi2023/01693)

Nedan följer Telia Sverige AB:s (Telias) svar på regeringens frågor om dagens och framtidens utmaningar på konnektivetsområdet.

1. Inledning

I Sverige finns en samsyn kring att vårt land har allt att vinna på att ligga i digitaliseringens absoluta framkant, och en väl utbyggd och robust infrastruktur är en förutsättning för det. En snabb och ambitiös digitalisering möjliggör en hållbar omställning av samhället och långsiktig konkurrenskraft och jobbtillväxt. Den sänker kostnaderna för privat och offentlig service samt underlättar livet för alla som lever och bor i landet, såväl på landsbygden som i städer. Samtidigt som vi ska driva den digitala utvecklingen framåt måste vi vara eftertänksamma. I takt med att arbete, fritid och välfärd blir allt mer digitalt, blir det digitala utanförskapet ett allt större problem för såväl den enskilde som för samhället. Den nya tekniken med uppkopplade människor och saker skapar också nya risker och vi behöver tillse att säkerheten går i takt med den digitala utvecklingen.

För att Sverige ska bli en världsledande nation behöver staten och näringslivet en gemensam vision och handlingsplan. Regeringen har nu en möjlighet att ta fram en framåtriktad strategi som kan driva på faktisk uppkoppling och användning av digitala tjänster. En grundförutsättning för att Sverige ska kunna ligga i digital framkant är att alla har tillgång till digital infrastruktur och kunskap och förmåga att använda tekniken.

Telia investerar miljarder för att modernisera bolagets nät. Det är ett stort åtagande och investeringar i de kommersiella näten är avgörande för att Sverige ska ligga i global framkant. Operatörerna behöver förutsättningar att driva utvecklingen av den digitala infrastrukturen framåt genom en tydlig spektrumpolitik, balanserad reglering på både EU- och nationell nivå samt kommersiell gångbarhet för investeringar. Dessutom krävs att offentlig sektor och myndigheter, i högre utsträckning än idag, går i bräschen och värdesätter kvalitet och säkerhet i upphandlingar och kravställningar.

Organisationsuppgifter

Telia Sverige AB
Stjärntorget 1
169 94 SOLNA
Säte: Stockholm
Org.nr: 556103-4249

Besöks- och postadress

Fax: 08-568 386 64
SOLNA

Kontaktinformation

Tel vx: 90 100
www.teliacompany.com

2. Frågeställningar

Målen i bredbandsstrategin "Sverige helt uppkopplat 2025" närmar sig sina slutdatum. Regeringen har därför efterfrågat ett kunskapsunderlag för att förstå hur konnektivetsområdet kan utvecklas och hur dagens och framtidens utmaningar kan mötas. För att få en så heltäckande bild som möjligt ställer Regeringskansliet ett antal frågor:

- Hur kommer det sammantagna behovet av konnektivitet att se ut under de kommande åren?
- Vilka delar av samhällsutvecklingen är viktiga att ta i beaktande?
- Vilka utmaningar finns för utvecklingen av den grundläggande infrastrukturen?
- Vilka förutsättningar behöver vara uppfyllda för att möta behoven av konnektivitet?
- Vad behöver olika aktörer bidra med?

I det som följer resonerar Telia kring dessa frågeställningar och pekar ut viktiga aspekter att beakta i en kommande strategi.

3. Telias synpunkter

3.1 Användning av konnektivitet och delaktighet

För att människor och verksamheter ska kunna få nytta av infrastrukturen krävs exempelvis både kunskap och ekonomiska förutsättningar. Infrastruktur skapar utvecklingsmöjligheter inom exempelvis samhällsservice, kultur, verksamhetseffektivisering, livskvalitet och hälsa. Beskriv hur användningen kan komma att förändras. Vad krävs för att möta behoven och för att maximera nyttan? Krävs något utöver fysisk tillgång till infrastruktur för att alla ska ha möjlighet att dra nytta av elektroniska kommunikationstjänster?

Enligt regeringens vision för Sverige ska de bästa förutsättningarna råda för att digitalt drivna innovationer ska utvecklas, spridas och användas. Denna riktning skapar stora möjligheter för både offentliga och privata verksamheter att effektivisera arbetsätt, öka kvalitet och förbättra service under förutsättning att individen kan ta till sig det som erbjuds digitalt.

För att möjliggöra att alla invånare ska kunna ta del av det digitala samhället och samtidigt också utveckla sin digitala kompetens krävs en gemensam riktning att utgå ifrån. Telia ser ett behov av att staten, tillsammans med näringsliv och andra aktörer, aktivt och kontinuerligt arbetar med insatser som möjliggör digital inkludering. Det pågår idag flertalet insatser som gör skillnad men det saknas samordning och koordinering då ingen myndighet har övergripande ansvar för området digital inkludering. En ny nationell strategi behöver därför även innefatta mål och en handlingsplan för digital inkludering.

Digital inkludering är en av nycklarna till att alla medborgare inkluderas i vår demokrati. För att kunna vara en aktiv del i en demokrati krävs en relativt hög bildningsnivå som gör det möjligt att fatta beslut baserat på kunskap. En förutsättning för digital inkludering idag, när den största delen av informationsflödet sker digitalt, är därför att synliggöra och skapa begriplighet kring den teknik som finns tillgänglig. För att lyckas med detta krävs utbildning som är anpassad till målgruppens behov. Telia har i sitt arbete tillsammans med kunder i privat- och offentlig sektor genomfört särskilda utbildningsinsatser för såväl seniorer, nyanlända som småföretagare. I dessa

sammanhang är det första steget att skapa förståelse för tekniken och användandet men sedan också lika viktigt att utbilda i att agera säkert på nätet. För att nå framgång med riktningen för digital inkludering, tydliggöra en samlad lägesbild och skapa goda förutsättningar för beslut och insatser som gör skillnad kan ett nationellt kompetensråd med representation från olika delar i samhället tjäna syftet väl. Telia ser positivt på att bidra i ett sådant sammanhang.

3.2 Tillgång till digital infrastruktur

Möjligheten att vara uppkopplad är avgörande för människor, verksamheter och maskiner. En väl fungerande och tillgänglig digital infrastruktur är en grundläggande förutsättning för samhällets digitalisering. Beskriv önskad målbild. Vad krävs för att nå målbilden? Alla har behov av att kunna använda grundläggande tjänster. Beskriv utvecklingen för grundläggande tjänster och vad det innebär för krav på uppkoppling?

Marknadens drivkrafter är grunden för utvecklingen av tillgången till digital infrastruktur och statens primära uppgift är att tillse att konkurrensen på marknaden fungerar så bra som möjligt.

Idag finns en kommersiellt fungerande bredbandsmarknad, för både fiber och mobilt, inom tätbebyggda områden för såväl nyproduktion som efteranslutningar, både vad gäller flerbostadshus, enbostadshus/villor och verksamheter. I mer glesbebyggda områden saknas de kommersiella förutsättningarna för ytterligare anslutningar (HC – Homes Connected), och det gäller även till stor del för efteranslutningar i redan byggda områden på landsbygden. Även om tillgången till digital infrastruktur bland flerbostadshus är mycket god, så är aktiveringsgraden (HA – Homes Activated) förhållandevis låg, vilket är bekymmersamt.

En övergång till ett digitaliserat samhälle kan inte ske förrän tillgång till digital infrastruktur är möjlig för alla hushåll/verksamheter och att så många som möjligt, företrädesvis alla, aktiveras digitalt. Idag hindras en övergång till mer digitala verksamheter då alltför många hushåll/verksamheter lever/agerar i ett digitalt utanförskap. Den nya strategin behöver därför vara fokuserad på att driva på såväl utbyggnad av bredbandsnäten (fiber och mobila/radiobaserade lösningar), som att via stöd stimulera faktisk uppkoppling där kommersiella förutsättningar saknas, och inte minst stimulera en faktisk användning av tjänsterna.

Regeringens bredbandsmål för anslutning av fastigheter behöver därför styras från att vara inriktade på hushåll/verksamheter med uppkoppling i närheten (HP - Homes Passed) till att även inkludera hushåll/verksamheter med ansluten uppkoppling (HC) och hushåll/verksamheter med aktiverad uppkoppling (HA). Mål för faktisk anslutning och användning behöver vara teknikneutrala och ta hänsyn till fler faktorer än hastighet – användarupplevelsen ska stå i fokus.

Målbilden för den nya strategin bör bygga på att alla ska ha tillgång till en bra uppkoppling, oavsett accessform, med tillgång till grundläggande funktioner i närtid. Tidsaspekten är viktig och man måste väga hur snabbt man kan få tillgång till uppkoppling mot prestanda. Det är sannolikt viktigare för alla att få möjlighet till en anslutning med lägre hastighet, men med tillgång till grundläggande funktioner, än att behöva vänta upp emot 10 år för att få en anslutning på 1 Gbit/s. Digitaliseringen sker, och behöver ske, nu.

3.3 Förutsättningar för utbyggnad av digital infrastruktur

Utbyggnaden av infrastruktur för konnektivitet är marknadsdriven med stöd från samhället där det saknas förutsättningar för kommersiell utbyggnad. Exempelvis kan både praktiska och administrativa hinder försvåra utbyggnaden. Beskriv eventuella hinder och önskad målbild för fortsatt utbyggnad av infrastruktur. Vad skulle behövas för att nå målbilden? Kan tekniska framsteg förändra förutsättningarna?

Digital infrastruktur utvecklas bäst av kommersiella aktörer på marknadsmässiga grunder. Staten har som tidigare nämnts en viktig roll när det gäller att skapa förutsättningar och undanröja hinder för utbyggnad, men statens roll är viktig även ur andra aspekter. Telia ser med oro på att staten återkommande upplever sig behöva bygga egna nät istället för att nyttja operatörernas förmågor som samtidigt ger kommersiella förutsättningar och skalfördelar. Ett exempel på det är Rakel G1, men även de pågående diskussionerna kring Rakel G2. Detta gäller även kommunernas byggnation av egna nät. Om operatörernas kundunderlag minskar genom konkurrens från statliga och kommunala nät minskar självfallet även möjligheterna till nätutbyggnad.

Konsolidering av marknaden

I takt med att utbyggnaden av digital infrastruktur blir alltmer färdigställd, samtidigt som kraven på säkerhet och tillgänglighet skärps, förändras förutsättningarna för marknadens aktörer. Tidigare har det varit möjligt att bedriva utbyggnad och drift av bredbandsnät i liten skala, men en fortsatt digitalisering av Sverige kräver en kontinuerlig utveckling och effektivisering av infrastrukturen. För att ha möjlighet att göra det krävs stordrift. Ett nät för en kommun eller en mindre region är inte tillräckligt för att uppnå detta.

Sammantaget ser vi därför att ekosystemet av kommunala stadsnät behöver konsolideras. Vi anser samtidigt att det är av särskild vikt att en konsolidering inte sker internt mellan stadsnäten och skapar icke-kommersiella aktörer som tränger undan privata investeringar. Staten bör därför, med beaktande av det kommunala självstyret, verka för en privatisering/utförsäljning av de kommunala stadsnäten. Det skulle bidra till att upprätthålla en marknadsdriven konkurrens mellan kommersiella aktörer för digital infrastruktur, vilket är den konstaterat bästa drivkraften för utvecklingen framåt.

Förbättrade möjligheter till samordning

Ett område inom utbyggnadslagen som enligt Telia inte har fungerat som förväntat är reglerna om samordning. Möjligheterna till samordning enligt utbyggnadslagen framstår idag som ytterst begränsade i Sverige. Samordning och samförläggning med de bygg- och anläggningsarbeten i befintlig och framtida infrastruktur, till exempel de som Trafikverket Järnväg genomför, skulle underlätta utbyggnad av digital infrastruktur betydligt. Idag ser vi dock dessvärre hur Trafikverket, på oklara grunder, nekar till samförläggning längs vissa järnvägssträckor, dvs. sådan infrastruktur som omfattas av samordnings- och samförläggningsskyldighet enligt utbyggnadslagen. Fibernät som kopplar samman olika orter kan med fördel ligga långsiktigt säkert i banvallar, vilket Trafikverket själva avser göra med det omfattande nät som myndigheten planerar. Om inte samma möjlighet ges till övriga aktörer på marknaden riskerar konkurrensen att snedvridas och arbetet med utbyggnad försvåras.

Trafikverkets agerande på järnvägssidan riskerar att hindra och försena inte bara tågpassagerarnas tillgång till digitala tjänster på tåg utan i praktiken hela Sveriges digitalisering. Det går stick i stäv med regeringens ambitioner om förbättrad

uppkoppling i hela landet och Sveriges behov av robusta och säkra nätverksförbindelser. Telia anser att det är angeläget att bristerna beträffande samordning med Trafikverkets arbeten på järnvägssidan åtgärdas. Det är centralt för att på ett mer kostnadseffektivt sätt kunna modernisera de landssammanhållande långdistansnäten/transportnäten i Sverige.

Frivillig samförläggning med andra infrastrukturägare inom bl.a. elnät, VA och andra ägare av fibernät samt Trafikverket Väg, har däremot fungerat bra, och fortfarande används ofta branschöverenskommelsen med Svensk Energi som grund för bl.a. fördelning av kostnader.

Förbättrad process kring tillstånd

Då fasta radiobaserade bredbandslösningar är ett viktigt alternativ i bredbandsutbyggnaden behöver staten/Försvarsmakten säkerställa rimliga förutsättningar för byggnation av mobila master/torn. Inom Försvarsmaktens lågflygningsområden, som inte alltför sällan sammanfaller med områden som saknar möjlighet till fasta bredbandsanslutningar, upplevs det idag vara långa handläggningstider av tillstånd, och en bristfällig dialog. Här behövs tydligare riktlinjer över beslutsprocess och tid för beslut om tillstånd samt ett ökat samförstånd.

Frigör 200 MHz i UHF-bandet

Förutsättningarna för kostnadseffektiva radiobaserade lösningar bygger dessutom bland annat på tillgången till frekvenser. De drygt 200 MHz i UHF-bandet som idag är upplåtna för marksänd TV har en mycket låg nyttjandegrad då den övervägande delen av TV-tittandet görs via fasta eller mobila nät. Ett tillgängliggörande av dessa frekvenser skulle ge goda förutsättningar för att tillhandahålla bredband med god kapacitet i glesbebyggda delar i hela landet.

Nationell roaming

Kommersiell gångbarhet för investeringar är som nämnts centralt. Ett exempel som motverkar det är nationell roaming som ibland lyfts som en potentiell täckningslösning, men som i själva verket riskerar att undergräva incitamenten till fortsatta kommersiella investeringar i näten. Nationell roaming skulle dessutom endast öka täckningen marginellt eftersom operatörernas täckning huvudsakligen överlappar varandra. Nationell roaming måste nyttjas mycket restriktivt och endast när landets säkerhet är direkt hotad (skärpt eller högsta beredskap).

3.4 Robusthet och säkerhet

Med dagens samhällsutveckling har den digitala infrastrukturen blivit en samhällskritisk infrastruktur. För att samhället ska fungera utan allvarliga störningar ökar behovet av att stärka robusthet och säkerhet för infrastrukturen. Det försämrade säkerhetspolitiska läget har ytterligare ökat vikten av en säker och robust infrastruktur. Beskriv önskad målbild för att uppnå en robustare och säkrare digital infrastruktur. Vilka risker ser ni i dagsläget? Vad skulle krävas för att nå målbilden?

I en ny strategi är det centralt att frågor kring robusthet adresseras. Det utmanande säkerhetsläget ställer nya och högre krav på aktörer inom totalförsvaret – inte minst när det gäller digitalisering och tillgång till säker och robust infrastruktur. Det betyder att staten behöver stötta aktörerna i totalförsvaret – både det militära och det civila – i att ställa rätt krav och genomföra sina upphandlingar på ett ansvarsfullt sätt samt

säkerställa finansiering för att möta dessa behov. Det skulle bidra till att driva på utvecklingen av ett säkert och robust digitalt samhälle.

Det mest effektiva sättet för oss att höja vår gemensamma förmåga är att använda resurserna som redan finns, istället för att bygga upp separata infrastrukturer. Sverige är ett litet land och därför måste vi nyttja de resurser vi har. Statens vilja att få egen rådgivning genom ägande riskerar att leda till att det byggs upp separata infrastrukturer där ingen aktör, vare sig statlig eller privat, i förlängningen klarar av att följa med i utvecklingen inom varken säkerhet eller digitalisering. Ett exempel på det är Rakel G1. I utvecklingen av det nya blåljusnätet (Rakel G2) är det viktigt att staten drar nytta av befintliga kommersiella nät. Det kommer att vara avgörande för att Sverige snabbt ska kunna erbjuda samhällskritiska funktioner en säker, digital infrastruktur som följer med i teknikutvecklingen.

Med ett förändrat säkerhetsläge och den pågående återuppbyggnaden av totalförsvaret riskerar även de regulatoriska kraven på oss operatörer att öka. Grunden i vår verksamhet är att våra kunder efterfrågar kommunikationstjänster, nät och infrastruktur med hög kvalitet och hög säkerhet. Det är den kommersiella relationen till våra kunder som ger oss incitament att investera i våra nät och vår infrastruktur för att säkerställa hållbarhet och motståndskraft i olika scenarier och beredskapslägen. Kommer det krav som går utanför det som är kommersiellt motiverat så är det viktigt att staten kompenserar för det.

3.5 Konkurrenskraft

Goda förutsättningar för tillförlitlig och säker konnektivitet kan leda till en stärkt svensk konkurrenskraft inom forskning, utveckling och näringsliv både ur ett nationellt och internationellt perspektiv. Beskriv önskad målbild för hur infrastruktur kan bidra till stärkt konkurrenskraft. Vad skulle behövas för att nå målbilden?

Konkurrenskraft kan ses ur två olika synvinklar. För det första, utifrån den svenska industrins perspektiv som har ett behov av stabila anslutningar för sina verksamheter. För det andra, utifrån telekomsektorns perspektiv, där det är centralt att inte konkurrenskraften urholkas genom att stat och kommun drar undan en betydande del av marknaden för teleoperatörerna genom att bygga egna nät och lösningar med allmänna medel som konkurrerar med de kommersiella aktörerna.

En marknadsdriven utbyggnad av kommunikationstjänster har historiskt tjänat Sverige väl och tagit oss dit vi är idag. Den kommersiella utbyggnaden har varit utgångspunkten för den nationella bredbandspolitiken, och måste fortsätta att vara det. Utvecklingen av den digitala infrastrukturen drivs framförallt av privata investeringar av aktörer som Telia, och detta kommer att fortsätta i framtiden. Dock står telekombranschen inför en växande utmaning när det gäller investeringar på grund av en pågående teknologisk omvandling och ökande kostnadsbas. Samtidigt har en uppsjö av regelverk på EU- och nationell nivå skapat en miljö med låg avkastning, som har förvärrats av år av prisdeflation (pristryck nedåt vilket lett till prissänkning per enhet). Idag betraktas digitala kommunikationstjänster alltmer som kritisk infrastruktur, där allt större investeringar krävs i allt snabbare takt. Detta för att säkerställa mer robusta nätverk, förbättra täckning och redundans, och för att genomföra en nödvändig digital omställning inom telekombranschen. I tillägg måste telekomoperatörer uppfylla nya lagkrav, som ofta är fragmenterade mellan länder,

varför de förhindrar skalmöjligheter. Detta resulterar i kostnader som operatörerna inte kan täcka med nuvarande intäktsstruktur.

Investeringsbehoven kommer att fortsätter att växa samtidigt som sektorns förmåga att investera – dvs. det den har råd att investera – inte radikalt kommer att förändras från dagens nivåer. Sammantaget kommer detta att påverka telekomsektorns förmåga att svara upp emot de av samhället efterfrågade investeringsnivåerna. För att möta denna utmaning behövs en rad åtgärder som tillsammans kan bidra till att förbättra sektorns investeringsförutsättningar. Åtgärder måste för det första inkludera bättre förutsättningar för konsolidering på marknaden. För det andra måste lättnader av regelbördan genomdrivas, särskilt gällande harmonisering av regelverket inom EU för att möjliggöra skalmöjligheter. Ytterligare åtgärder som diskuteras på EU-nivå är möjligheten att ge de allra största företagen som brukar näten incitament att nyttja kapacitet på ett mer effektivt sätt än idag, samt att bidra finansiellt för sitt användande. Regeringen måste ta en aktiv och framåtutad roll i dessa diskussioner för att bidra till att säkra telekomsektorns, och Sveriges, framtida konkurrenskraft.

3.6 Klimat, hållbarhet och resurseffektivitet

Goda förutsättningar för tillförlitlig och säker konnektivitet och en allt snabbare digitalisering av samhället kan ha såväl positiva som negativa effekter på klimatet och effektivt resursutnyttjande. Beskriv en önskad målbild. Vad behövs för att maximera de positiva och minimera de negativa effekterna?

Digitalisering är en avgörande faktor för att kunna ställa om samhället för att hantera globala utmaningar kopplade till klimatförändring, naturresurs- och energibrist samt omställningen till cirkulär ekonomi. Konnektivitet är en förutsättning för ett hållbart samhälle genom fjärrstyrda fordon, kommunikation och automatisering som möjliggör ett mer energieffektivt nyttjande av begränsade resurser och mer effektiva värdekedjor. En betydande del av de förbättringar som ses i olika industrier kommande år bygger på digitalisering och en konstant uppkoppling. Positiva miljöaspekter uppkommer kopplade till digitaliseringens möjligheter och därigenom förutsättningar att bistå andra branscher att minska sina klimatavtryck, t.ex. genom uppkopplade transporter, smarta fastigheter och distansmötestjänster, molnbaserade och samutnyttjande tjänster som cloud-baserade växellösningar samt cirkulära erbjudanden som mobil-som-tjänst eller produkter tillverkade av återvunna material. Det som behövs för att maximera dessa möjligheter till positiva miljöaspekter är digitaliserade företag, stora som små, runt hela Sverige, samt digitaliserade myndigheter och offentlig sektor. Därigenom skapas förutsättningar för telekombranschen att bistå andra branscher att minska sina klimatavtryck.

Den stora potentialen för miljön och samhället kommer i samverkan med kunder, partners, leverantörer och andra aktörer. Detta genom lösningar för effektivare styrning av vatten, för smartare ruttplanering för kollektivtrafik och uppkoppling av fastigheter för effektivare värmeförsörjning, där miljönyttan i sådana lösningar är konkret och mätbar. Genom att nyttja anonymiserade nätverksdata kopplad till mobilitet kan till exempel kommuner och myndigheter erhålla insikter som stödjer stadsplanering för minskad klimatpåverkan, eller uppföljning av åtgärder, som t.ex. under pandemin. Genom erbjudanden för ett effektivare arbetsliv och distansarbete, och cirkulär hantering av IT-produkter kan våra kunders miljöavtryck minskas mätbart. Våra tjänster som låter människor mötas utan att resa utgör en potential för organisationer som vill kunna möjliggöra för människor att arbeta och verka där de är,

vilket kan vara särskilt fördelaktigt för till exempel människor i glesbygd, för människor med långa pendlingstider, funktionshindrade och seniorer. För att uppnå denna potential krävs en god och utbredd samverkan mellan det privat och det offentliga, mellan kunder, partners, leverantörer och andra samhällsaktörer, där alla gagnas av en mer effektiv resurshantering. Det offentliga måste också ställa hållbarhetskrav i upphandlingar av digitala tjänster för att bidra till ökad hållbarhet.

Det är också viktigt att som operatör kontinuerligt arbeta med att minska miljöpåverkan. Den enskilt viktigaste aspekten är energi, främst då elanvändningen i nätet. Andra betydande miljöaspekter är kopplade till fossil drivmedelsanvändning i den egna och anlitade entreprenörers fordonsflotta (för byggnation, drift och underhåll), konstruktionsavfall vid byggnation, drift och underhåll (t.ex. sten, grus, jord, asfalt, trästolpar) samt elektroniskt avfall. För att detta ska kunna ske behövs en god tillgång till prisvärd förnybar el, så att telekombranschen kan drivas på det bästa miljömässiga sättet, samt ny teknik som möjliggör mer fossilfria drivmedel och cirkulära material inom elektronik- och byggbranscherna.

3.7 Statligt stöd

Under perioden 2024 – 2027 är sammantaget 3,8 miljarder kronor avsatta för statligt stöd till bredbandsutbyggnad. Finns det, mot bakgrund av de olika utmaningarna på konnektivitetsområdet, behov av omprioriteringar/omfördelningar för att maximera nyttan av avsatta resurser?

Kunskapen om alternativa accessformer till fiber måste höjas runtom i landet – diskussion och kunskapshöjande insatser behövs för att tydliggöra nyttan. Det gäller exempelvis kopplat till näringslivets behov av digital mobilitet och kommuner och regioners behov av att kunna tillhandhålla välfärdstjänster till sina invånare. Idag finns en felaktig bild att master/siter måste vara fiberanslutna för att kunna erbjuda högkvalitativa mobila uppkopplingar i landsbygd. Det stämmer dock inte, radiolänklösningar kan i många fall vara ett fullgott alternativ och då i synnerhet i glesbygd. Precis som med fibertekniken utvecklas självklart även den radiobaserade tekniken och det finns idag länkar med betydligt högre kapacitet än tidigare.

Ju längre vi har en bredbandsstrategi som pekar på en specifik teknik – som fiber – desto svårare blir det att inkludera radiobaserade lösningar. Det börjar redan nu bli svårt att hitta områden där det är kommersiellt gångbart att bygga radiobaserade alternativ. Det behöver skyndsamt komma fram en modell där det går att använda olika tekniker, och i förlängningen även olika tekniker i samma stödprojekt (bland de lösningar som klarar kraven så väljs sedan det mest kostnadseffektiva).

Sverige har de senaste åren haft ett nationellt bredbandsstöd för anslutning av hushåll och verksamheter, som har fördelats/konkurrensutsatts i tre geografier. Nuvarande modell innebär utmaningar i den lokala/regionala planeringen av bredbandsutbyggnaden. Telia föreslår därför följande justeringar av nuvarande modell.

- Stödet fördelas över samtliga 21 regioner, där konkurrensutsättningen sker på regional nivå. Det möjliggör en regional planering av bredbandsutbyggnaden i dialog med kommuner och nätägare. En regional fördelning ger också förutsättningar för regioner och kommuner att enklare kunna skjuta till egna stödmedel som ett komplement till de nationella stöden.

- Nuvarande modell med årsvisa ansökningar ger inte utrymme för att i tid genomföra några grundligare analyser av potentiella områden. Det skapar en osäkerhet i inlämnade anbud i flera led, vilket kan leda till att flertalet projekt inte kommer att kunna genomföras, och utbetalade stödbelopp ska återbetalas. I tidigare Landsbyggsprogram fanns en "pott" med stödmedel, dit återlämnade medel återinfördes. I nuvarande modell finns inte motsvarande med risk för att alla medel inte kommer att kunna utnyttjas. Genom att återinföra en programpott för en specifik programperiod skulle sannolikheten öka för att alla tilldelade medel blir använda. Det skulle ge möjlighet till en god framförhållning och framförallt en långsiktighet för samtliga involverade i bredbandsutbyggnaden som entreprenörer, nätägare, kommun/region och enskilda slutkunder.
- Merparten av de byggnader som ännu inte är anslutna återfinns i glesare områden, där det kan finnas stora utmaningar i etablering av fiberbaserat bredband. I flertalet av dessa områden skulle en radiobaserad bredbandslösning vara en möjlig lösning. Vi förespråkar därför att stöden utformas på ett teknikneutralt sätt som möjliggör trådlösa alternativ för såväl transport- som accessnät.
- Både utifrån ett samhällsperspektiv och utifrån marknadens aktörers intressen är det viktigt att framtida stödmodeller inte bara utformas för att stimulera utbyggnaden av nät utan också för att hushåll/verksamheter faktiskt ansluter sig till nätet.